

176. sz. Egyezmény

a bányászat munkavédelméről

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Általános Konferenciája,

Amelyet a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Igazgató Tanácsa hívott össze Genfben, és amely 1995. június 6-án nyolcvankettedik ülészakára ült össze,

Figyelembe véve az idevágó nemzetközi munkaügyi Egyezményeket és Ajánlásokat, különösen a kényszermunka felszámolásáról szóló 1957. évi Egyezményt; a sugárvédelemről szóló 1960. évi Egyezményt és Ajánlást; a gépek védőburkolatáról szóló 1963. évi Egyezményt és Ajánlást; az üzemi balesetek esetén járó ellátásokról szóló 1964. évi Egyezményt és Ajánlást; a foglalkoztatás alsó korhatáráról (földalatti munka) szóló 1965. évi Egyezményt és Ajánlást; a fiatalok orvosi vizsgálatáról (földalatti munka) szóló 1965. évi Egyezményt; a munkakörnyezetről (levegőszennyezés, zaj és rezgés) szóló 1977. évi Egyezményt és Ajánlást; a munkavédelemről szóló 1981. évi Egyezményt és Ajánlást; a foglalkozás egészségügyi szolgálatokról szóló 1985. évi Egyezményt és Ajánlást; az azbesztről szóló 1986. évi Egyezményt és Ajánlást; az építkezéssel kapcsolatos biztonsági és egészségügyi kérdésekről szóló 1988. évi Egyezményt és Ajánlást; a vegyi anyagokról szóló 1990. évi Egyezményt és Ajánlást; és az ipari katasztrófák megelőzéséről szóló 1993. évi Egyezményt és Ajánlást, és

Figyelembe véve azt, hogy a munkavállalóknak igényük, és egyúttal joguk is van az információhoz jutáshoz, az oktatáshoz, a tényleges konzultációra és részvételre a bányáiparban őket fenyegető veszélyekre és kockázatokra vonatkozó munkavédelmi előírások előkészítése és végrehajtása területén, és

Felismerve azt, hogy meg kell előzni a bányászati tevékenység során felmerülő, a munkavállalókat vagy a társadalom más tagjait érintő halálos kimenetelű baleseteket, sérüléseket vagy betegségeket, vagy a környezetkárosítását, és

Tekintettel arra, hogy együttműködésre van szükség a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet, az Egészségügyi Világszervezet, a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség és egyéb illetékes szervezetek között, és figyelembe véve az említett szervezetek által kibocsátott, idevágó okmányokat, gyakorlati és egyéb szabályzatokat, irányelveket, és

Miután úgy határozott, hogy különböző javaslatokat fogad el a bányászat munkavédelmére vonatkozóan, mely kérdés az ülészak napirendjének negyedik pontjaként szerepelt, és

Miután úgy döntött, hogy ezeket a javaslatokat egy nemzetközi Egyezmény formájában adja közre;

a mai napon, 1995. június 22-én elfogadja az alábbi Egyezményt, amely a „Bányászat munkavédelméről szóló 1995. évi Egyezmény” néven idézhető:

I. RÉSZ. FOGALOMMEGHATÁROZÁSOK

1. cikk

1. Jelen Egyezmény szempontjából a "bánya" kifejezés-

- (a) olyan külszíni vagy földalatti munkaterületeket jelent, amelyeken elsősorban az alábbi tevékenységek folynak:
 - (i) ásványi anyagok, az olaj és gáz kivételével, feltárása, mely a föld mechanikus megmozgatásával jár;
 - (ii) ásványi anyagok, az olaj és gáz kivételével, kitermelése;
 - (iii) a kitermelt anyagok előkészítése, ideértve azok törését, aprítását, dúsítását vagy mosását; és
- (b) minden az (a) pontban említett tevékenységgel kapcsolatban alkalmazott gépi berendezést, felszerelést, készüléket, üzemet, épületeket és építőipari szerkezeteket jelent.

2. A jelen Egyezmény szempontjából a "munkaadó" kifejezés minden olyan természetes vagy jogi személyt jelent, aki egy vagy több munkást alkalmaz egy bányában, és adott esetben, jelenti az üzemeltetőt, a fővállalkozót, a vállalkozót vagy az alvállalkozót.

II. RÉSZ. HATÁLY ÉS AZ ALKALMAZÁS ESZKÖZEI

2. cikk

1. A jelen Egyezmény minden bányára vonatkozik.

2. Az érdekelt munkaadók és munkavállalók legrepresentatívabb szervezeteivel folytatott konzultáció után, a jelen Egyezményt ratifikáló tagállam illetékes hatósága:

- (a) a bányák egyes kategóriáit kizárhatja jelen Egyezmény, vagy annak egyes részei alkalmazása alól, ha a nemzeti törvények és gyakorlat alapján ezen bányák esetében nyújtott általános védelem nem csekélyebb, mint amit az Egyezmény rendelkezéseinek teljes mértékű alkalmazása nyújtana;
- (b) amennyiben a fenti (a) pont értelmében a bányák egyes kategóriát kizárja, készítsen terveket az Egyezmény hatályának minden bányára történő fokozatos kiterjesztése érdekében.

3. Az a tagállam, amely a jelen Egyezményt megerősítette, és élt a fenti 2(a) bekezdésben biztosított lehetőséggel, a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Alapokmányának 22. cikke alapján az Egyezmény alkalmazásáról készített jelentéseiben közölje azokat a bánya kategóriákat, melyeket kizárt, és a kizárás okait.

3. cikk

A nemzeti feltételek és gyakorlat fényében, valamint az érdekelt munkaadók és munkavállalók legrepresentatívabb szervezeteivel folytatott konzultációk után, a tagállamok alakítsanak ki, hajtsák végre és időszakonként vizsgálják felül a bányászat munkavédelmére vonatkozó egységes politikát, különös tekintettel az Egyezmény rendelkezéseinek hatályát biztosító intézkedésekre.

4. cikk

1. Az Egyezmény alkalmazásának biztosításához szükséges intézkedéseket nemzeti törvények és rendelkezések írják elő.

2. Ahol szükséges, e nemzeti törvényeket és rendelkezéseket egészítsék ki-
- (a) műszaki szabványok, irányelvek és gyakorlati szabályzatok; vagy
 - (b) egyéb, a nemzeti gyakorlattal összhangban lévő, az alkalmazást szolgáló intézkedések, ahogyan azokat az illetékes hatóságok meghatározzák.

5. cikk

1. A 4. cikk 1. bekezdésében említett nemzeti törvények és rendelkezések jelölik meg azt az illetékes hatóságot, mely felügyeli és szabályozza a bányászat munkavédelmére vonatkozó különböző szempontokat.

2. E nemzeti törvények és rendelkezések gondoskodjanak-

- (a) a bányászat munkavédelmének felügyeletéről;
- (b) a bányák ellenőrzéséről, melyet az illetékes hatóságok által erre a célra kijelölt ellenőrök végeznek el;
- (c) a halálos kimenetelű és súlyos balesetek, veszélyes események és bánya szerencsétlenségek bejelentésére és kivizsgálására szolgáló eljárásokról a nemzeti törvényekben és rendelkezésekben meghatározott módon;
- (d) a balesetek, foglalkozási betegségek és veszélyes események statisztikáinak összeállításáról és közzétételéről a nemzeti törvényekben és rendelkezésekben meghatározott módon;
- (e) az illetékes hatóság azon jogköréről, hogy munkavédelmi okokból felfüggesztheti vagy korlátozhatja a bányászati tevékenységet mindaddig, amíg a felfüggesztést vagy korlátozást okozó feltételeket meg nem szüntették; és
- (f) olyan hatékony eljárások kialakításáról, melyek biztosítják a munkavállalók és képviselőik azon jogainak érvényesítését, hogy a munkahelyük munkavédelmi helyzetére vonatkozó konzultációkban és az ilyen tárgyú intézkedésekben részt vegyenek.

3. Az ilyen nemzeti törvények és rendelkezések gondoskodjanak arról, hogy a bányákban alkalmazott robbanó anyagok és gyújtó berendezések gyártása, tárolása, szállítása és használata hozzáértő és felhatalmazott személyek által, vagy azok közvetlen felügyelete alatt történjék.

4. Az ilyen nemzeti törvények és rendelkezések határozzák meg-

- (a) a bányamentésre, elsősegélynyújtásra és megfelelő orvosi szolgáltatásokra vonatkozó követelményeket;
- (b) azt a kötelezettséget, hogy a földalatti szénbányák, és ahol szükséges, egyéb földalatti bányák munkásai számára megfelelő önmentő légzőkészülékeket kell biztosítani és fenntartani;
- (c) az elhagyott vágatokat biztosító védő intézkedéseket, a munkavédelmi kockázatok megszüntetése vagy minimalizálása érdekében;
- (d) a bányászati folyamatok során alkalmazott veszélyes anyagok, valamint a bányában keletkező hulladék biztonságos tárolására, szállítására és elhelyezésére vonatkozó követelményeket; és

- (e) ahol lehetséges, azt a kötelezettséget, mely szerint megfelelő illemhelyeket, mosakodási, átöltözési és étkezési lehetőségeket kell biztosítani és azok higiénikus fenntartásáról gondoskodni kell.

5. Az ilyen nemzeti törvények és rendelkezések kötelezzék a bányáért felelős munkaadót annak biztosítására, hogy a működés megkezdése előtt és bármilyen lényeges módosítás esetén a vágatokról megfelelő rajzok készüljenek; továbbá arra, hogy ezeket megfelelően időszakonként helyesbítsék, és a bánya területén hozzáférhetővé tegyék.

III. RÉSZ. MEGELŐZŐ ÉS VÉDŐ INTÉZKEDÉSEK A BÁNYÁBAN

A. A MUNKAADÓ FELELŐSSÉGE

6. cikk

Az Egyezmény jelen Része értelmében megtett megelőző és védőintézkedések során a munkaadó mérje fel a kockázatot és a következő fontossági sorrendben foglalkozzon velük:

- (a) a kockázat kizárása;
- (b) a kockázat forrásánál történő kezelése;
- (c) a kockázat minimalizálása olyan intézkedésekkel, melyek magukban foglalják a biztonságos munkarendszerek kidolgozását; és
- (d) személyi védő berendezések használatának biztosítása, amennyiben a kockázat továbbra is fennáll,

tekintetbe véve az ésszerűség, alkalmazhatóság, megvalósíthatóság, valamint a helyes gyakorlat és a kellő gondosság szempontjait.

7. cikk

A munkaadók tegyék meg az összes szükséges lépést ahhoz, hogy kizárják vagy minimalizálják az irányításuk alatt lévő bányák munkavédelmi kockázatait, és különösen:

- (a) biztosítsák azt, hogy a bányát a biztonságos üzemeltetés és az egészséges munkakörnyezet megteremtése érdekében elektromos, mechanikai és egyéb berendezésekkel, többek között kommunikációs rendszerrel együtt tervezzék, alakítsák ki és szereljék fel;
- (b) biztosítsák azt, hogy a bánya oly módon kerüljön üzembe helyezésre, működtetésre, fenntartásra és leszerelésre, hogy a munkavállalók a munkavégzés során nem veszélyeztetik saját vagy más személyek biztonságát és egészségét;
- (c) tegyenek lépéseket a föld stabilitásának fenntartása érdekében azokban a körzetekben, ahol munkájuk során egyes személyek megfordulnak;
- (d) ahol megvalósítható, gondoskodjanak arról, hogy minden földalatti munkahelynek két kijárata legyen, ezek a felszínre jutás különböző módjához kapcsolódjanak;
- (e) biztosítsák a munkakörnyezet megfigyelését, felmérését és rendszeres ellenőrzését, hogy azonosíthatók legyenek azok a különböző veszélyek, melyeknek a munkavállalók esetlegesen ki vannak téve, és hogy ezek mértéke megbecsülhető legyen;
- (f) biztosítsák minden olyan földalatti munkahely megfelelő szellőzését, melyhez a hozzáférés engedélyezett;

- (g) azokra a zónákra vonatkozóan, melyek bizonyos veszélyeknek jobban vannak kitéve, dolgozzanak ki működési tervet és folyamatokat a biztonságos munkarend és a munkavállalók védelme érdekében és ezeket valósítsák meg;
- (h) a bányaműködés sajátosságának megfelelően tegyenek lépéseket a tüzek és robbanások keletkezésének és elterjedésének megelőzése, észlelése és elfojtása érdekében; és
- (i) a munkavállalók biztonságát és egészségét fenyegető súlyos veszély esetén biztosítsák a munkálatok leállítását és a munkavállalók biztonságos helyre történő menekítését.

8. cikk

A munkaadó az ésszerűen előrelátható ipari és természeti katasztrófák esetére, minden egyes bányára külön-külön, készítsen szükségállapot tervet.

9. cikk

Ahol a munkavállalók fizikai, vegyi vagy biológiai veszélynek vannak kitéve, a munkaadó-

- (a) közérthető módon tájékoztassa a munkavállalókat a munkájukkal kapcsolatban felmerülő veszélyekről és egészségügyi kockázatokról valamint a kapcsolódó megelőző és védő intézkedésekről;
- (b) tegyen megfelelő lépéseket, hogy kizárja vagy minimalizálja a fenti veszélyek kapcsán felmerülő kockázatokat;
- (c) ott, ahol más eszközökkel nem biztosítható a balesetveszéllyel vagy az ártalmas környezeti expozíció kockázatát is magában foglaló egészségkárosodással szembeni megfelelő védelem, a munkavállalók számára szükség szerint és ingyenesen biztosítson és tartson fenn alkalmas védőberendezéseket és ruházatot, valamint egyéb, a nemzeti törvények és jogszabályok által meghatározott eszközöket; és
- (d) biztosítsa a munkahelyen megsérült vagy megbetegedett munkások számára az elsősegélynyújtást, a munkahelyről történő elszállítást és a megfelelő egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzájutást.

10. cikk

A munkaadó biztosítsa, hogy-

- (a) a munkavállalóknak ingyenesen nyújtsanak megfelelő oktatási és átképzési programokat és érthető felvilágosítást, mind a munkavédelemmel, mind a kijelölt munkával kapcsolatban;
- (b) a nemzeti törvényeknek és jogszabályoknak megfelelően minden műszakban a bánya biztonságos működéséhez megfelelő felügyelet és irányítás álljon rendelkezésre;
- (c) kerüljön bevezetésre egy olyan rendszer, melynek segítségével minden időben pontosan visszakereshető, hogy ki dolgozik a föld alatt, és az is, hogy vélhetően hol;
- (d) minden, a nemzeti törvények és rendelkezések által akként meghatározott balesetet és veszélyes eseményt vizsgáljanak ki és a megfelelő helyreigazító intézkedéseket hozzák meg; és

- (e) a balesetekről és veszélyes eseményekről a nemzeti törvények és rendelkezések szerint jelentéseket tegyenek az illetékes hatóságoknak.

11. cikk

A foglalkozás-egészségügy általános elvei alapján, valamint a nemzeti törvényekkel és jogszabályokkal összhangban, a munkaadó biztosítsa azon munkások számára a rendszeres orvosi ellenőrzést, akik a bányákra jellemző egészségügyi veszélyeknek vannak kitéve.

12. cikk

Minden esetben, amikor két vagy annál több munkaadó folytat tevékenységet ugyanabban a bányában, a bányáért felelős munkaadó köteles a munkavédelmi intézkedések végrehajtását összehangolni, és elsődleges felelősséget vállalni a munkások biztonságáért. Ez nem menti fel az egyes munkaadókat az alól a felelősség alól, hogy a munkásaik biztonságát és egészségét érintő valamennyi intézkedést végre kell hajtaniuk.

B. A MUNKAVÁLLALÓK ÉS KÉPVISELŐIK JOGAI ÉS KÖTELEZETTSÉGEI

13. cikk

1. A 4. cikkben említett nemzeti törvények és rendelkezések szerint a munkavállalóknak joguk van a következőkre:

- (a) jelentsék a baleseteket, veszélyes eseményeket és veszélyeket a munkaadónak és az illetékes hatóságnak;
- (b) a munkaadó és az illetékes hatóságok által végzett ellenőrzések és vizsgálatok kéréshez, és ahhoz, hogy azokat el is végezzék, amennyiben a munkavédelemmel kapcsolatos okokból kétely merül fel;
- (c) hogy tudomással bírjanak, illetve tudomást szerezzenek azokról a munkahelyi veszélyekről, melyek biztonságukat és egészségüket érinthetik;
- (d) hogy a munkaadótól és az illetékes hatóságoktól biztonságukra és egészségükre vonatkozóan minden információt megkapjanak;
- (e) hogy elhagyhassák a bánya bármely területét amikor olyan körülmények adódnak, melyekről alapos mérlegelés után joggal állítható, hogy biztonságukra és egészségükre komoly veszélyt jelentenek; és
- (f) hogy együttesen kiválaszthassák munkavédelmi képviselőiket.

2. A fenti 1 (f) pontban említett munkavédelmi képviselők, összhangban a nemzeti törvényekkel és rendelkezésekkel, a következő jogokkal legyenek felruházva:

- (a) hogy képviseljék a munkavállalókat a munkahely munkavédelmi helyzetét érintő valamennyi kérdésben, ideértve, ahol alkalmazható, a fenti 1. bekezdésben foglalt jogokat;
- (b) hogy-
 - (i) részt vegyenek a munkaadó és az illetékes hatóság által a munkaterületen végrehajtott ellenőrzésekben és vizsgálatokban; és
 - (ii) munkavédelmi kérdéseket figyelemmel kísérjék és vizsgálják;

- (c) hogy tanácsadókhöz és független szakértőkhöz forduljanak;
- (d) hogy időszakonként a munkaadóval munkavédelmi kérdésekben konzultáljanak, ideértve az irányelveket és az eljárásokat is;
- (e) hogy konzultáljanak az illetékes hatósággal; és
- (f) hogy értesítést kapjanak azokról a balesetekről és veszélyes eseményekről, melyek azokon a területeken történtek, melyre őket megválasztották.

3. A fenti 1. és 2. bekezdésben meghatározott jogok gyakorlására vonatkozó eljárásokat-

- (a) nemzeti törvények és jogszabályok; és
- (b) a munkaadók és a munkavállalók valamint azok képviselői között létrejött konzultációk

határozzák meg.

4. A nemzeti törvények és jogszabályok biztosítsák azt, hogy a fenti 1. és 2. bekezdésben meghatározott jogokat hátrányos megkülönböztetés és megtorlás nélkül lehessen gyakorolni.

14. cikk

A nemzeti törvények és jogszabályok szerint a munkavállalók, képzésüknek megfelelően, kötelesek-

- (a) végrehajtani a munkavédelmi előírásokat;
- (b) óvniuk kell saját, és más olyan személyek biztonságát és egészségét, akiket a munkavégzés során tevékenységük vagy mulasztásuk érinthet, továbbá megfelelő figyelmet kell fordítani az e célból rendelkezésükre bocsátott védőruházat, felszerelés és berendezések megfelelő kezelésére és alkalmazására;
- (c) haladéktalanul jelenteni a közvetlen felügyelőnek bármely olyan helyzetet, melyről úgy vélik, hogy az saját vagy más személyek biztonságát vagy egészségét veszélyezteti és amellyel maguk nem tudnak megbirkózni; és
- (d) együttműködni a munkaadóval abban a tekintetben, hogy az megfelelhessen az Egyezményben foglalt kötelességeinek és felelősségeinek.

C. EGYÜTTMŰKÖDÉS

15. cikk

A bányák munkavédelmi helyzetének javítása céljából intézkedéseket kell hozni a munkaadók és a munkavállalók valamint ezek képviselői közötti együttműködés ösztönzésére, összhangban a nemzeti törvényekkel és szabályokkal.

IV. RÉSZ. ALKALMAZÁS

16. cikk

A tagállam-

- (a) tegyen meg minden szükséges intézkedést, beleértve a megfelelő bírságok és büntető intézkedések alkalmazását, hogy az Egyezmény rendelkezéseinek hatékony alkalmazását biztosítsa; és
- (b) biztosítson megfelelő ellenőrző szolgálatokat az Egyezmény értelmében életbe léptetett intézkedések alkalmazásának ellenőrzése céljából, és biztosítsa ezen szolgálatok részére a feladatok végrehajtásához szükséges forrásokat.

V. RÉSZ. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

17. cikk

A jelen Egyezmény hivatalos ratifikációit a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatójával kell közölni nyilvántartásba vétel céljából.

18. cikk

1. A jelen Egyezmény a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet tagállamai közül csak azokra nézve kötelező, amelyeknek ratifikációit a főigazgató nyilvántartásba vette.

2. Az Egyezmény azon időponttól számított tizenkét hónap múlva lép hatályba, amikor két tagállam részéről történt ratifikációt a főigazgató nyilvántartásba vette.

3. A továbbiakban a jelen Egyezmény minden tagállamra nézve tizenkét hónappal azután lép hatályba, hogy a tagállam ratifikációját nyilvántartásba vették.

19. cikk

1. A jelen Egyezményt ratifikáló tagállam a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatójával egy nyilvántartásba vétel céljából közölt nyilatkozat útján mondhatja fel az Egyezmény első hatályba lépésének időpontjától számított tíz év elteltével. Az ilyen felmondás a nyilvántartásba vételét követő egy év elteltével válik hatályossá.

2. Az a tagállam, amely a jelen Egyezményt ratifikálta, és amely az előző bekezdésben említett tíz éves időszak lejártá utáni egy éven belül nem él a jelen cikkben biztosított felmondási jogával, újabb tíz éves időszakra kötelezettségben marad. Ezt követően minden tíz év elteltével mondhatja fel a jelen Egyezményt a jelen cikkben előírt feltételek szerint.

20. cikk

1. A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatója a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet valamennyi tagállamát köteles értesíteni a Szervezet tagállamai által vele közölt valamennyi ratifikálás illetve felmondás nyilvántartásba vételéről.

2. A főigazgató a második ratifikáció nyilvántartásba vételéről küldött értesítésével egyidejűleg felhívja a Szervezet tagállamainak a figyelmét az Egyezmény hatályba lépésének időpontjára is.

21. cikk

A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatója az előző cikkek rendelkezéseivel összhangban nyilvántartásba vett ratifikációkat és felmondásokat az Egyesült Nemzetek

Alapokmányának 102. cikke szerint valamennyi részletükben nyilvántartásba vétel céljából megküldi az Egyesült Nemzetek főtitkárának.

22. cikk

A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Igazgató Tanácsa az általa szükségesnek ítélt időpontokban jelentést terjeszt az Általános Konferencia elé a jelen Egyezmény helyzetéről, és megvizsgálja, kívánatos-e a Konferencia napirendjére tűzni az Egyezmény részleges vagy teljes módosításának kérdését.

23. cikk

1. Ha a Konferencia a jelen Egyezményt részben vagy egészében módosító új Egyezményt fogad el, az új Egyezmény eltérő rendelkezése hiányában-

- (a) az új módosító Egyezmény valamely tagállam által történő ratifikálása, tekintet nélkül a fenti 19. cikk rendelkezéseire, *ipso jure* magában foglalja a jelen Egyezmény azonnali felmondását, amennyiben és amikor az új módosító Egyezmény hatályba lép;
- (b) az új módosító Egyezmény hatályba lépésekor lezárul a jelen Egyezmény ratifikálásának lehetősége a tagállamok előtt.

2. A jelen Egyezmény jelenlegi formájában és tartalmával mindenképpen érvényben marad mindazon tagállamokra nézve, amelyek a jelen Egyezményt ratifikálták, de a módosító Egyezményt nem.

24. cikk

A jelen Egyezmény szövegének angol és francia változata egyaránt hiteles.